

5.4. Forbrugers mangelsbeføjelser

5.4.1. Gældende ret

Købelovens § 78

Hvis salgsgenstanden lider af en mangel, kan forbrugeren efter købelovens § 78 gøre en række beføjelser gældende. Bestemmelsen kan ikke ved aftale fraviges til skade for forbrugeren, jf. lovens § 1, stk. 2.

Efter § 78, stk. 1, 1. pkt., kan forbrugeren hæve købet, kræve et forholdsmæssigt afslag i købesummen eller kræve omlevering efter reglerne i § 42, stk. 1, og § 43, stk. 1 og 2. Krav om ophævelse af aftalen eller omlevering kan således ikke gøres gældende, hvis manglen er uvæsentlig, medmindre sælger har handlet svigagtigt eller ved artsbestemte køb ("genuskøb") kendte manglen på et sådant tidspunkt, at han uden urimelig opofrelse kunne have skaffet en mangelfri genstand.

Forbrugers mulighed for at kræve ophævelse af aftalen eller omlevering er desuden begrænset af reglerne i §§ 57 og 58, hvorefter anvendelsen af disse beføjelser som hovedregel forudsætter, at det modtagne kan tilbageleveres i væsentlig samme stand og mængde som ved leveringen.

Muligheden for at kræve et forholdsmæssigt afslag i købesummen forudsætter, at der foreligger en værdiforringende mangel, jf. lovens brug af ordet »forholdsmæssigt«. Forbrugeren kan således ikke forlange en reduktion af prisen, hvis manglen er uden betydning for salgsgenstandens værdi.

Forbrugers muligheder for at kræve ophævelse, omlevering eller forholdsmæssigt afslag er således undergivet samme begrænsninger som uden for forbrugerkøb.

Efter § 78, stk. 1, 2. pkt., kan forbrugeren endvidere under visse betingelser forlange, at sælger afhjælper manglen. Afhjælpning kan – afhængig af manglens karakter – foretages på flere måder. I § 78, stk. 1, 3. pkt., nævnes udtrykkeligt, at sælgeren ved artsbestemte køb ("genuskøb") kan opfylde sin afhjælpningspligt ved at foretage omlevering. Herudover vil afhjælpning kunne have form af reparation eller – ved kvantitetsmangler, jf. § 50 – efterlevering.

Formålet med afhjælpningen er at stille forbrugeren lige så godt, som hvis der fra begyndelsen var leveret en mangelfri ydelse. Derfor sker afhjælpning på sælgers bekostning.

Forbrugers mulighed for at kræve afhjælpning af en mangel er uafhængig af, om manglen er væsentlig, og om der foreligger en værdiforringende mangel.

Efter § 78, stk. 1, 2. pkt., kan afhjælpningspligten gøres gældende, medmindre dette vil forvolde sælgeren uforholdsmæssige omkostninger eller væsentlig ulempe. Efter formuleringen af § 78, stk. 1, er udgangspunktet, at forbrugeren har krav på afhjælpning. Det er således sælgeren, der har bevisbyrden for, at afhjælpning ikke er mulig eller vil påføre sælgeren uforholdsmæssige omkostninger eller væsentlig ulempe.

Det beror på en konkret vurdering, om et krav om afhjælpning vil forvolde sælgeren uforholdsmæssige omkostninger eller væsentlig ulempe. For en nærmere beskrivelse af, hvilke forhold der inddrages i denne vurdering, kan henvises til betænkningen side 95-96.

Forbrugeren er forpligtet til i rimeligt omfang at medvirke til den praktiske gennemførelse af afhjælpningen. Forbrugers medvirken vil navnlig bestå i at give sælgeren adgang til at foretage afhjælpningen hos forbrugeren, eller – hvis der er tale om mindre, let transportable genstande – at bringe det solgte til sælgerens forretningssted eller sende det med posten. Transport af større genstande påhviler derimod sælgeren. Da afhjælpningen som nævnt sker for sælgers regning, vil eventuelle udgifter, forbrugeren afholder i forbindelse med sin medvirken, skulle refunderes af sælger.

Under sælgers opfyldelse af afhjælpningspligten suspenderes forbrugers øvrige mangelsbeføjelser. Afhjælpes manglen behørigt, indebærer det, at forbrugers øvrige beføjelser efter stk. 1 bortfalder. Såfremt betingelserne herfor er opfyldt, vil forbrugeren ved siden af afhjælpningen kunne kræve erstatning i medfør af lovens § 80.

Efter købelovens § 78, stk. 2, er forbrugeren berettiget til at holde købesummen tilbage, indtil krav om afhjælpning er opfyldt. Bestemmelsen har kun praktisk betydning i kreditkøb. Er manglen uvæsentlig kan forbrugeren ikke tilbageholde et beløb, der åbenbart overstiger, hvad det vil koste at afhjælpe manglen, jf. § 78, stk. 2, 2. pkt. Adgangen til at tilbageholde hele eller dele af købesummen ophører, når sælgeren har afhjulpet manglen.

§ 78, stk. 2, kan ikke fraviges til skade for forbrugeren, og det kan således ikke aftales, at forbrugeren skal betale hele købesummen, før afhjælpningen er foretaget.

I § 78, stk. 3, fastlægges forbrugers beføjelser i tilfælde, hvor sælgeren ikke inden rimelig tid opfylder forbrugers krav om afhjælpning. Forbrugeren er i så fald berettiget til at hæve købet, selv om manglen ikke er væsentlig, eller – ved artsbestemte køb – kræve omlevering. Forbrugeren kan endvidere lade manglen afhjælpe for sælgerens regning, hvis dette kan ske uden